Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ένατο τμήμα)

της 14ης Ιουνίου 2023 *

«Κρατικές ενισχύσεις – Συμφωνίες συναφθείσες με την αεροπορική εταιρία Ryanair και τη θυγατρική της Airport Marketing Services – Υπηρεσίες εμπορικής προώθησης – Απόφαση κηρύσσουσα την ενίσχυση μη συμβατή προς την εσωτερική αγορά και διατάσσουσα την ανάκτησή της – Πλεονέκτημα – Κριτήριο της πραγματικής ανάγκης – Άρθρα 41 και 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων – Δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεως – Δικαίωμα ακροάσεως»

Στην υπόθεση T-79/21,

Ryanair DAC, με έδρα το Swords (Ιρλανδία),

Airport Marketing Services Ltd, με έδρα το Δουβλίνο (Ιρλανδία),

εκπροσωπούμενες από τον E. Vahida, τον F.-C. Laprévote, τη V. Blanc, τον S. Rating, τον Ι.-Γ. Μεταξά-Μαραγκίδη και τον D. Pérez de Lamo, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον L. Flynn, τον J. Carpi Badía και την C. Georgieva,

καθής,

υποστηριζόμενης από το

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τις A. Maceroni και A.-L. Meyer,

παρεμβαίνον,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα),

συγκείμενο, κατά τις διασκέψεις, από τους M. J. Costeira (εισηγήτρια), M. Kancheva και P. Zilgalvis, δικαστές,

γραμματέας: Σ. Σπυροπούλου, διοικητική υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 20ής Οκτωβρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση [1]

[*παραλειπόμενα*]

I. Ιστορικό της διαφοράς

A. Οι επίμαχες συμβάσεις

2 Η πρώτη προσφεύγουσα, Ryanair DAC, πρώην Ryanair Ltd, είναι αεροπορική εταιρία εδρεύουσα στην Ιρλανδία και εκτελεί 2 000 και πλέον καθημερινές πτήσεις μεταξύ 209 προορισμών σε 33 χώρες της Ευρώπης και της Βόρειας Αφρικής. Η δεύτερη προσφεύγουσα, Airport Marketing Services Ltd (στο εξής: AMS), είναι θυγατρική της Ryanair και παρέχει υπηρεσίες σε θέματα στρατηγικής εμπορικής προώθησης, το μεγαλύτερο δε μέρος της δραστηριότητάς της συνίσταται στην πώληση διαφημιστικού χώρου στον ιστότοπο της Ryanair.

3 Ο αερολιμένας «Montpellier Méditerranée» (στο εξής: αερολιμένας του Μονπελιέ) βρίσκεται περίπου σε απόσταση 7 χλμ. από το κέντρο του Μονπελιέ, πρωτεύουσα του νομού Hérault, στην περιφέρεια Οξιτανίας της Γαλλίας. Ο εν λόγω αερολιμένας εξυπηρετεί εθνικές και διεθνείς εμπορικές πτήσεις.

4 Από το 1964 έως το 2009 ο αερολιμένας του Μονπελιέ τελούσε υπό τη διαχείριση του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου του Μονπελιέ, το οποίο εν συνεχεία συγχωνεύτηκε με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο του Hérault (στο εξής: EBEM). Στις 23 Ιουνίου 2009 η διαχείριση του αερολιμένα μεταβιβάστηκε στην ανώνυμη εταιρία Aéroport Montpellier Méditerranée (AMM), το μετοχικό κεφάλαιο της οποίας ανήκει κατά 60 % στο γαλλικό Δημόσιο, κατά 25 % στο EBEM, κατά 7 % στο Νομαρχιακό Συμβούλιο του Hérault, κατά 6,5 % στην Περιφέρεια Οξιτανίας, κατά 1 % στην Ένωση δήμων Communauté d'Agglomération du Pays de l'Or και κατά 0,5 % στον Μητροπολιτικό Δήμο Montpellier Méditerranée.

[*παραλειπόμενα*]

6 Η ένωση για την αύξηση των τουριστικών και οικονομικών ροών (στο εξής: APFTE) δημιουργήθηκε τον Ιούνιο του 2010 με πρωτοβουλία του EBEM, σε συνεργασία με πολλές τοπικές αρχές –συγκεκριμένα με το Περιφερειακό Συμβούλιο Languedoc-Roussillon (που μετεξελίχθηκε στην Περιφέρεια Οξιτανίας), τον Νομό Hérault, την Ένωση δήμων Communauté d'Agglomération de Montpellier (που μετεξελίχθηκε στον Μητροπολιτικό Δήμο Montpellier Méditerranée), την Ένωση δήμων Communauté de communes du Pays de l'Or, τον Δήμο Μονπελιέ (στο εξής: δημόσια μέλη της APFTE)– και με τη συμμετοχή πολλών τοπικών επιχειρήσεων.

[1] Παρατίθενται μόνον οι σκέψεις της παρούσας αποφάσεως των οποίων η δημοσίευση κρίνεται σκόπιμη από το Γενικό Δικαστήριο.

7 Σύμφωνα με το καταστατικό της, η APFTE έχει ως σκοπό «την προώθηση και ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή, περιλαμβανομένου του επαγγελματικού τουρισμού, συνάπτοντας συμβάσεις εμπορικής προώθησης, αγοράζοντας διαφημίσεις στο διαδίκτυο και υπηρεσίες εμπορικής προώθησης ή χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε άλλο διαφημιστικό μέσο, όπως π.χ. συμμετέχοντας σε εκθέσεις και επιδείξεις, με σκοπό την προσέλκυση πελατών από το εξωτερικό».

8 Μεταξύ των ετών 2010 και 2018, η APFTE συνήψε με τις προσφεύγουσες τρεις δέσμες συμβάσεων εμπορικής προώθησης (στο εξής: επίμαχες συμβάσεις).

[*παραλειπόμενα*]

Β. Διοικητική διαδικασία

13 Στις 23 Μαρτίου 2017 η αεροπορική εταιρία Air France υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή καταγγελία στην οποία ισχυριζόταν ότι, από το 2010 έως το 2015, η APFTE είχε χορηγήσει στη Ryanair παράνομη κρατική ενίσχυση με τη μορφή συμβάσεων υπηρεσιών εμπορικής προώθησης για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων αερομεταφοράς προς και από τον αερολιμένα του Μονπελιέ.

[*παραλειπόμενα*]

Γ. Προσβαλλόμενη απόφαση

18 Μετά το πέρας της επίσημης διαδικασίας έρευνας, η Επιτροπή εξέδωσε στις 2 Αυγούστου 2019 την απόφαση C(2019) 5729 final, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.47867 2018/C (πρώην 2017/FC) την οποία έθεσε σε εφαρμογή η Γαλλία υπέρ της Ryanair και της AMS (στο εξής: αρχική απόφαση). Στις 13 Οκτωβρίου 2020 η Επιτροπή διόρθωσε την αρχική απόφαση με την απόφαση C(2020) 6938 final (στο εξής: διορθωτικό). Στις 19 Νοεμβρίου 2020 η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία αντιστοιχεί στην αρχική απόφαση όπως διορθώθηκε, δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

[*παραλειπόμενα*]

21 Τρίτον, η Επιτροπή επισήμανε, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του οικονομικού πλεονεκτήματος, ότι τα στοιχεία που συνέδεαν τις συμβάσεις παροχής αερολιμενικών υπηρεσιών που συνάφθηκαν από την AMM, οι οποίες είχαν ως αντικείμενο τον καθορισμό των οικονομικών όρων και των συνθηκών λειτουργίας των εμπορικών πτήσεων που εκτελούσε η Ryanair προς και από τον αερολιμένα του Μονπελιέ, με τις επίμαχες συμβάσεις που συνήψε η APFTE δεν τεκμηρίωναν επαρκώς την ανάγκη διενέργειας κοινής ανάλυσης και αποφάσισε να εξετάσει χωριστά τις επίμαχες συμβάσεις. Έκρινε ότι, όταν σύναπτε τις εν λόγω συμβάσεις, η APFTE υπηρετούσε στόχο περιφερειακής πολιτικής, ενεργούσε αποκλειστικά και μόνον ως δημόσια αρχή και δεν επιδίωκε να αποκομίσει και οικονομικά κέρδη με τη λογική του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς και ότι η αγορά υπηρεσιών εμπορικής προώθησης δεν ανταποκρινόταν σε πραγματική ανάγκη, αλλά αποσκοπούσε κατά μείζονα λόγο στην επιδότηση των πτήσεων της Ryanair από και προς τον αερολιμένα του Μονπελιέ, με αποτέλεσμα να μην έχει εφαρμογή το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς. Προσέθεσε ότι το κριτήριο αυτό, ακόμη και αν εφαρμοζόταν, δεν θα πληρούνταν, στο μέτρο που οι καταβληθείσες βάσει

των επίμαχων συμβάσεων τιμές δεν αντιστοιχούσαν στις τιμές της αγοράς. Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα στοιχεία, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι επίμαχες συμβάσεις παρείχαν οικονομικό πλεονέκτημα στη Ryanair.

[*παραλειπόμενα*]

24 Η Επιτροπή συμπέρανε ότι οι επίμαχες συμβάσεις συνιστούσαν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

[*παραλειπόμενα*]

II. Αιτήματα των διαδίκων

28 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

29 Η Επιτροπή, υποστηριζόμενη από το Συμβούλιο, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή·

– να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

III. Σκεπτικό

A. Επί της ουσίας

[*παραλειπόμενα*]

1. Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται πλάνη περί το δίκαιο, πρόδηλο σφάλμα εκτιμήσεως και έλλειψη αιτιολογίας καθόσον η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν είχε εφαρμογή το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς

[*παραλειπόμενα*]

α) Επί του τετάρτου σκέλους, το οποίο αφορά αντίφαση στην προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς

136 Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, αφενός, έκρινε ότι δεν είχε εφαρμογή το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς και, αφετέρου, εφάρμοσε το κριτήριο αυτό προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσον η ΑΡΓΤΕ είχε «πραγματική ανάγκη» να αγοράσει από τις προσφεύγουσες υπηρεσίες εμπορικής προώθησης και προκειμένου να εξακριβώσει αν η καταβληθείσα τιμή ήταν αντίστοιχη της τιμής της αγοράς. Υποστηρίζουν ότι από τη νομολογία και από την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1, [ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2016, C 262, σ. 1)

προκύπτει ότι το κριτήριο της «πραγματικής ανάγκης» αποτελεί παραλλαγή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς, το οποίο πρέπει να εφαρμόζεται μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, και ότι η σύγκριση της τιμής μιας συναλλαγής με την αγοραία τιμή αποτελεί τυπικό στοιχείο του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς. Επομένως, κατά τις προσφεύγουσες, υφίσταται απόκλιση στην αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως.

137 Η Επιτροπή αντικρούει την επιχειρηματολογία αυτή. Υποστηρίζει ότι το κριτήριο της «πραγματικής ανάγκης» δεν αποτελεί παραλλαγή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς και ότι στην ανακοίνωσή της σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης επισημαίνεται, στο σχετικό με το εν λόγω κριτήριο τμήμα, ότι «μπορεί να υπάρχουν εξαιρετικές περιστάσεις κατά τις οποίες η αγορά αγαθών ή υπηρεσιών από δημόσια αρχή, ακόμη και αν πραγματοποιείται σε τιμές της αγοράς, δεν μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνη με τους όρους της αγοράς», προσέγγιση η οποία επικυρώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο.

138 Επιπλέον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν είναι ούτε ασυνεπής ούτε ασαφής. Συγκεκριμένα, στην αιτιολογική σκέψη 180 της εν λόγω αποφάσεως διευκρινίζεται ότι η αγορά υπηρεσιών εμπορικής προώθησης δεν ανταποκρινόταν, ως εκ της φύσεώς της, σε «πραγματική ανάγκη», αλλά αποσκοπούσε στην επιδότηση των πτήσεων της Ryanair από και προς το αεροδρόμιο του Μονπελιέ. Ακολούθως, αναφέρεται ότι, ακόμη και εφαρμοζόταν το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς, το κριτήριο αυτό δεν θα πληρούνταν στο μέτρο που η τιμή των υπηρεσιών εμπορικής προώθησης δεν ήταν αντίστοιχη της τιμής της αγοράς. Κατά την Επιτροπή, το δεύτερο μέρος της αναλύσεως δεν αντιφάσκει προς το πρώτο, αλλά απλώς το συμπληρώνει, καθώς εξετάστηκαν επικουρικώς τα επιχειρήματα που προέβαλαν οι προσφεύγουσες και άλλοι ενδιαφερόμενοι κατά την επίσημη διαδικασία έρευνας.

139 Συναφώς, πρώτον, υπενθυμίζεται ότι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 69 ανωτέρω, ως κρατικές ενισχύσεις χαρακτηρίζονται οι παρεμβάσεις οι οποίες, υπό οιαδήποτε μορφή, δύνανται να ευνοήσουν, άμεσα ή έμμεσα, επιχειρήσεις ή οι οποίες πρέπει να θεωρηθούν ως οικονομικό πλεονέκτημα που δεν θα μπορούσε να αποκομίσει η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς.

140 Επιπλέον, όπως προκύπτει από τη σκέψη 71 ανωτέρω, οι συνθήκες υπό τις οποίες χορηγήθηκε ένα τέτοιο πλεονέκτημα εκτιμώνται, κατ' αρχήν, κατ' εφαρμογήν της αρχής του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς.

141 Για να καθορισθεί αν τυγχάνει εφαρμογής το κριτήριο αυτό, ως αφετηρία πρέπει να εκληφθεί ο οικονομικός χαρακτήρας της ενέργειας του κράτους μέλους και όχι ο τρόπος με τον οποίο, υποκειμενικώς, το κράτος μέλος αυτό θεωρεί ότι ενεργεί ή οι εναλλακτικές λύσεις τις οποίες αυτό εξέτασε πριν λάβει το επίμαχο μέτρο (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2017, Επιτροπή κατά Frucona Košice, C-300/16 P, EU:C:2017:706, σκέψη 27).

142 Συγκεκριμένα, το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ δεν διακρίνει τα κρατικά μέτρα ανάλογα με τις αιτίες ή τους σκοπούς τους (αποφάσεις της 2ας Ιουλίου 1974, Ιταλία κατά Επιτροπής, 173/73, EU:C:1974:71, σκέψη 27, και της 13ης Φεβρουαρίου 2003, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-409/00, EU:C:2003:92, σκέψη 46). Η φύση των σκοπών που επιδιώκονται με τα κρατικά μέτρα και η δικαιολόγησή τους ουδεμία επιρροή ασκούν επί του χαρακτηρισμού τους ως κρατικών ενισχύσεων (αποφάσεις της 8ης Δεκεμβρίου 2011, France Télécom κατά Επιτροπής, C-81/10 P, EU:C:2011:811, σκέψη 17, και της 25ης Ιανουαρίου 2022, Επιτροπή κατά European Food κ.λπ., C-638/19 P, EU:C:2022:50, σκέψη 122).

143 Όταν έχει εφαρμογή η αρχή του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς, πρέπει να εξετάζεται αν ένας ιδιώτης επενδυτής, ευρισκόμενος σε κατάσταση όσο το δυνατόν παραπλήσια εκείνης του Δημοσίου, θα είχε λάβει το ίδιο μέτρο υπό τις κανονικές συνθήκες της αγοράς. Το κριτήριο που επιβάλλεται να χρησιμοποιηθεί στη συγκεκριμένη περίπτωση πρέπει να προσδιορίζεται βάσει, μεταξύ άλλων, της φύσεως της σχεδιαζόμενης από το οικείο κράτος μέλος πράξεως (πρβλ. απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Επιτροπή κατά FIH Holding και FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, σκέψεις 52 και 55).

144 Στο πλαίσιο αυτό, απόκειται στην Επιτροπή να προβεί σε συνολική εκτίμηση λαμβάνουσα υπόψη κάθε κρίσιμο εν προκειμένω στοιχείο βάσει του οποίου μπορεί να κρίνει αν ένας ιδιώτης επενδυτής προδήλως δεν θα παρείχε παρεμφερείς συνθήκες στη δικαιούχο επιχείρηση (πρβλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2018, BTB Holding Investments και Duferco Participations Holding κατά Επιτροπής, T-100/17, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:900, σκέψη 264 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

145 Για τους σκοπούς της αναλύσεως αυτής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα πλεονεκτήματα και οι υποχρεώσεις που συνδέονται με την ιδιότητα του κράτους μέλους ως ιδιώτη επενδυτή, αποκλειομένων εκείνων που συνδέονται με την ιδιότητά του ως φορέα δημόσιας εξουσίας (βλ. απόφαση της 6ης Μαρτίου 2018, Επιτροπή κατά FIH Holding και FIH Erhvervsbank, C-579/16 P, EU:C:2018:159, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

146 Δεύτερον, επισημαίνεται ότι κρατικό μέτρο υπέρ επιχειρήσεως δεν μπορεί να αποκλειστεί a priori από την έννοια της κρατικής ενισχύσεως του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, για τον λόγο και μόνον ότι τα μέρη δεσμεύονται να προβούν σε αμοιβαίες παροχές (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1999, BAI κατά Επιτροπής, T-14/96, EU:T:1999:12, σκέψη 71).

147 Συγκεκριμένα, το γεγονός και μόνον ότι κράτος μέλος αγοράζει αγαθά και υπηρεσίες δήθεν υπό τους όρους της αγοράς δεν αρκεί για να συνιστά η πράξη αυτή εμπορική πράξη πραγματοποιούμενη υπό συνθήκες τις οποίες ένας ιδιώτης επενδυτής θα είχε δεχθεί. Σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι αναγκαίο να αποδεικνύεται, με αντικειμενικό τρόπο, ότι το κράτος είχε όντως ανάγκη να αποκτήσει τα εν λόγω αγαθά και υπηρεσίες (πρβλ. απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 1999, BAI κατά Επιτροπής, T-14/96, EU:T:1999:12, σκέψεις 74 έως 79).

148 Η Επιτροπή διευκρίνισε το πώς ερμηνεύει την έννοια της πραγματικής ανάγκης στην ανακοίνωσή της σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης. Στην παράγραφο 82 της εν λόγω ανακοίνωσης, η οποία περιλαμβάνεται στο σημείο 4.2, που επιγράφεται «Κριτήριο του φορέα της οικονομίας της αγοράς (ΦΟΑ)», επισημαίνεται, μεταξύ άλλων, ότι, προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον ορισμένες πράξεις είναι σύμφωνες με τους όρους της αγοράς, πρέπει να εξετάζονται όλες οι σχετικές περιστάσεις μιας συγκεκριμένης υπόθεσης. Παραδείγματος χάρη, μπορεί να υπάρχουν εξαιρετικές περιστάσεις κατά τις οποίες η αγορά αγαθών ή υπηρεσιών από δημόσια αρχή, ακόμη και αν πραγματοποιείται σε τιμές της αγοράς, δεν μπορεί να θεωρηθεί σύμφωνη με τους όρους της αγοράς.

149 Η ανακοίνωση αυτή, μολονότι δεν δεσμεύει το Δικαστήριο, μπορεί να αποτελέσει χρήσιμη πηγή καθοδηγήσεως (πρβλ. και κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Ιουλίου 2017, Τσεχική Δημοκρατία κατά Επιτροπής, C-696/15 P, EU:C:2017:595, σκέψη 53).

150 Εν προκειμένω, στο σημείο 7.1.3.3 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δυνατότητα εφαρμογής της αρχής του ιδιωτικού φορέα που ενεργεί βάσει των συνθηκών της αγοράς», πρώτον, η Επιτροπή επισήμανε, κατ' ουσίαν, ότι, όταν η APFTE σύναπτε τις επίμαχες

συμβάσεις, υποστήριζε έναν στόχο περιφερειακής πολιτικής, ενεργούσε αποκλειστικά και μόνον ως δημόσια αρχή και δεν επιδίωκε, πέρα από την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, να αποκομίσει και οικονομικά κέρδη όπως πράττουν οι ιδιωτικοί φορείς. Προσέθεσε ότι η αγορά υπηρεσιών εμπορικής προώθησης από την APFTE δεν ανταποκρινόταν σε πραγματική ανάγκη, αλλά, στην πραγματικότητα, αποσκοπούσε στην επιδότηση των πτήσεων της Ryanair από και προς το αεροδρόμιο του Μονπελιέ. Εκτίμησε, συνεπώς, ότι δεν είχε εφαρμογή το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς. Δεύτερον, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι, ακόμη και αν εφαρμοζόταν το εν λόγω κριτήριο, οι τιμές που καταβλήθηκαν για την αγορά των υπηρεσιών εμπορικής προώθησης δεν ήταν αντίστοιχες της τιμής της αγοράς, με αποτέλεσμα να μην πληρούται το κριτήριο αυτό.

151 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή έκρινε ότι το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς δεν είχε εφαρμογή εν προκειμένω για δύο λόγους που αφορούσαν, κατ' ουσίαν, ο μεν πρώτος, το γεγονός ότι η APFTE ενεργούσε ως δημόσια αρχή, ο δε δεύτερος, το γεγονός ότι η αγορά, εκ μέρους της APFTE, υπηρεσιών εμπορικής προώθησης από τις προσφεύγουσες δεν ανταποκρινόταν σε πραγματική ανάγκη.

152 Όπως όμως διατείνονται, κατ' ουσίαν, οι προσφεύγουσες, κανένας από τους λόγους που έκανε δεκτούς η Επιτροπή δεν ήταν ικανός να αποκλείσει τη δυνατότητα εφαρμογής της αρχής του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς.

153 Συγκεκριμένα, αφενός, όσον αφορά τον πρώτο λόγο, ήτοι αυτόν που συνδέεται με το γεγονός ότι η APFTE ενεργούσε ως δημόσια αρχή, παρατηρείται ότι, όπως προκύπτει, κατ' ουσίαν, από τις σκέψεις 142 και 145 ανωτέρω, μολονότι η εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς πρέπει να εξετάζεται χωρίς να λαμβάνονται υπόψη στόχοι δημόσιας πολιτικής, η επιδίωξη τέτοιου είδους στόχων δεν αποκλείει τη δυνατότητα εφαρμογής του κριτηρίου αυτού.

154 Αφετέρου, όσον αφορά τον δεύτερο λόγο, ήτοι αυτόν που σχετίζεται με την αγορά, από τις προσφεύγουσες, υπηρεσιών εμπορικής προώθησης που δεν ανταποκρίνονταν σε πραγματική ανάγκη της APFTE, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει κατ' ουσίαν από τις σκέψεις 146 έως 149 ανωτέρω, το ζήτημα του κατά πόσον το κράτος έχει πραγματική ανάγκη να αγοράσει αγαθά και υπηρεσίες προϋποθέτει εξ ορισμού να εξεταστεί αν ένας ιδιώτης επενδυτής ο οποίος βρίσκεται σε όσο το δυνατόν παραπλήσια κατάσταση με εκείνη του Δημοσίου θα είχε υιοθετήσει την ίδια συμπεριφορά υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς. Πάντως, τέτοιου είδους εκτίμηση εμπίπτει, όπως προκύπτει από τη σκέψη 143 ανωτέρω, στην εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς. Επομένως, ούτε με βάση τον λόγο αυτό, τον οποίο έκανε δεκτό η Επιτροπή, μπορούσε να συναχθεί το συμπέρασμα ότι αποκλείεται η δυνατότητα εφαρμογής του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς.

155 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι δεν είχε εφαρμογή εν προκειμένω το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή υπό συνθήκες οικονομίας της αγοράς.

156 Ωστόσο, στο πρώτο μέρος του σημείου 7.1.3.4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο τιτλοφορείται «Καθορισμός του πλεονεκτήματος που χορηγήθηκε στη Ryanair/AMS από την APFTE», η Επιτροπή εξέτασε ακριβώς αν η αγορά υπηρεσιών εμπορικής προώθησης από τις προσφεύγουσες ανταποκρινόταν σε πραγματική ανάγκη της APFTE.

157 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η ανάλυση αυτή της Επιτροπής δεν είναι ικανή να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι έχει παρεισφρήσει, στην προσβαλλόμενη απόφαση, αντίφαση ικανή να θίξει το κύρος της. Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι τυχόν αντίφαση στην αιτιολογία αποφάσεως συνιστά παράβαση της υποχρεώσεως ικανή να θίξει το κύρος της σχετικής πράξεως, αν αποδειχθεί ότι, λόγω της αντιφάσεως αυτής, ο αποδέκτης της πράξεως δεν είναι σε θέση να γνωρίζει, εν όλω ή εν μέρει, την πραγματική αιτιολογία της αποφάσεως και ότι, ως εκ τούτου, οι ουσιαστικές διατάξεις της πράξεως στερούνται, εν όλω ή εν μέρει, παντός νομικού ερείσματος (αποφάσεις της 24ης Ιανουαρίου 1995, Tremblay κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-5/93, EU:T:1995:12, σκέψη 42, και της 30ής Μαρτίου 2000, Kish Glass κατά Επιτροπής, T-65/96, EU:T:2000:93, σκέψη 85).

158 Εν προκειμένω, από τις αιτιολογικές σκέψεις 182 έως 305 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει σαφώς ότι η Επιτροπή τεκμηρίωσε την ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος στο ότι η APFTE δεν είχε πραγματική ανάγκη να συνάψει τις επίμαχες συμβάσεις. Οι προσφεύγουσες ήταν σε θέση να γνωρίζουν την πραγματική αιτιολογία της προσβαλλομένης αποφάσεως και να αμφισβητήσουν το βάσιμο των εκτιμήσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή συναφώς, όπως εξάλλου έπραξαν στα σημεία 141 έως 239 του δικογράφου της προσφυγής και στα σημεία 58 έως 84 του υπομνήματος απαντήσεως. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση θα πρέπει να ακυρωθεί μόνον αν αποδειχθεί ότι η αιτιολογία αυτή δεν μπορεί να στηρίξει το διατακτικό της, όπερ θα εξεταστεί στο πλαίσιο του τετάρτου λόγου ακυρώσεως.

159 Στο μέτρο που οι προσφεύγουσες επικαλούνται αντίφαση στην προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά το ζήτημα του κατά πόσον η τιμή που καταβλήθηκε βάσει των επίμαχων συμβάσεων ήταν αντίστοιχη της τιμής της αγοράς, αρκεί η διαπίστωση ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις 184, 306 και 307 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι το γεγονός ότι η APFTE δεν είχε πραγματικά ανάγκη να συνάψει τις συμβάσεις αρκούσε για να τεκμηριωθεί η ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος και ότι εξέτασε επικουρικώς αν η τιμή που κατέβαλε η APFTE ήταν αντίστοιχη της τιμής της αγοράς, στο μέτρο που η Ryanair είχε προβάλει τέτοιο επιχείρημα στο πλαίσιο των παρατηρήσεών της κατά τη διάρκεια της επίσημης διαδικασίας έρευνας.

160 Επομένως, υπό την επιφύλαξη της αναλύσεως που θα πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των τριών πρώτων σκελών του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, το τέταρτο σκέλος και, ως εκ τούτου, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

[*παραλειπόμενα*]

IV. Επί των δικαστικών εξόδων

351 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους καθώς και εκείνα της Επιτροπής, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.

352 Το Συμβούλιο φέρει τα δικαστικά έξοδά του, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ένατο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η Ryanair DAC και η Airport Marketing Services Ltd φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους καθώς και τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

3) Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης φέρει τα δικαστικά έξοδά του.

Costeira Kancheva Zilgalvis

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Ιουνίου 2023.

(υπογραφές)